

DE EERSTE LAAT-GOTISCHE PSEUDOBASILIEK IN NEDERLAND

Grote of Sint-Nicolaaskerk te Muiden

Het oudste monument van Muiden is niet het Muiderslot, maar de toren van de Grote Kerk. De kerk en het kerkland van Amuthon worden al vermeld in een lijst van bezittingen van de benedictijnse abdij in Werden aan de Ruhr uit de tiende eeuw. Het bestaan van een kerk wijst op een nederzetting. De 28 meter hoge toren is ongeveer in 1100 gebouwd. Bij de aanval van de Waterlanders en de Kennmers in 1204 werden de (houten) huizen in Muiden geplunderd en in brand gestoken, maar de tufstenen toren stond er blijkbaar ver genoeg vandaan om gespaard te blijven.

De toren

De toren stond oorspronkelijk aan drie zijden vrij met erachter een schip en koor van tufsteen. De toren is interessant vanwege de gekanteelde torencorons en

romaanse ingang. De kantelen behoren tot het oorspronkelijke bouwwerk. Aan de voet van de westzijde van de toren zit een romaanse boog. Tot 1925 was deze afgedekt met metselwerk en klimop. Bij de restauratie van 1921-1928 kwam men erachter dat de oorspronkelijke ingang ongeveer 2.65 m hoog is geweest. Vermoed wordt, dat Muiden vlak na de bouw van de toren te maken kreeg met een stijgende waterstand als gevolg van de Allerheiligenvloed in het jaar 1170. Men probeerde die op te vangen door het toegangspad te verhogen en er als verharding een sarcofaagdekseel op te leggen. Deze sarcofaagdekseel is ongeschonden opgegraven en staat nu in het koor van de kerk.

Gotische kerk

In 1425 werd het romaanse kerkje vervangen door de huidige

De Grote Kerk.

Het orgel, de preekstoel en de P.C. Hooftborden uit 1647.

Het interieur.

gotische kerk, met een nieuwe hoofdingang maar met dezelfde toren. De kerk is te karakteriseren als een (laat-)gotische pseudobasiliek. In het boek Duizend jaar bouwen in Nederland van Andrea Fockema e.a. staat dat in Muiden dit type voor het eerst werd gebruikt. Het koor in de kerk is naar het westen gericht, de kant waar Jeruzalem ligt en waar de zon opkomt. De kerk is gewijd aan de heiligen Nicolaas en Catherina. Nicolaas, de

Hoofts sterfjaar, 1647. Boven de ingang van de kerk hangt een bord dat herinnert aan de pestepidemie van 1602, waarbij 650 van de 900 inwoners omkwamen.

Het orgel en muurschilderingen

Het met fraai houtsnijwerk versierde orgel dateert waarschijnlijk van 1665 en is hersteld na de grote brand van 1834. In 1923 kwamen muurschilderingen aan het licht die waarschijnlijk

In 1923 kwamen muurschilderingen aan het licht die waarschijnlijk omstreeks 1450 zijn aangebracht en die tijdens de reformatie zijn overgeschilderd.

beschermheilige van de zeevarenden, was een logische keus, want Muiden lag aan zee. Catharina duidt op de goede relatie met het Catherinaklooster, dat een stukje achter de kerk lag.

Koorramen en wandborden

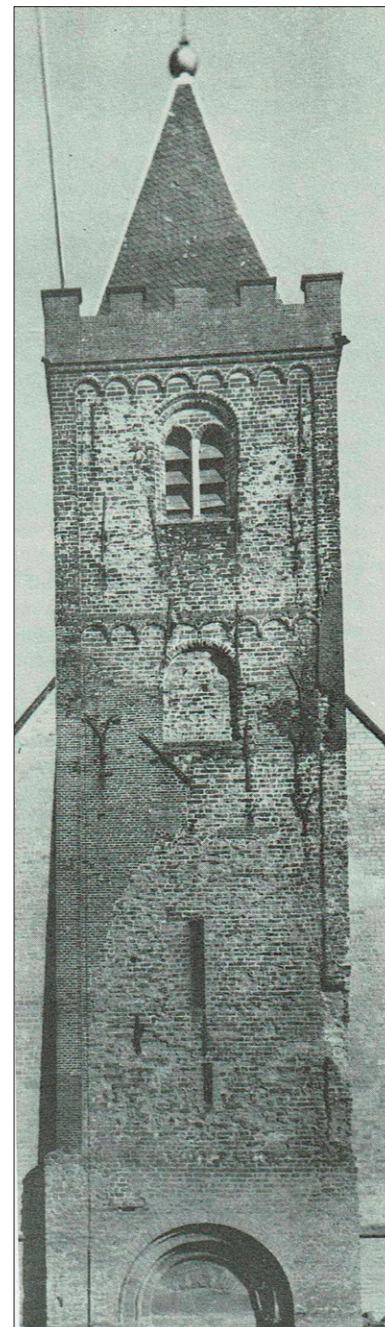
De koorramen, die uit glas-inlood ruitjes bestonden, waren rond 1920 volledig vervallen. Sommige ramen waren van anderen zelfs dicht gemetseld. De ramen zijn waarschijnlijk in 1646 geplaatst. Op de ruitjes staat zowel het nieuwe wapen van Muiden, blauw met een witte baan en de zeemeermin en zeemeerman, als het oude wapen: twee torens en een koggeschip. In de kerk bevinden zich twee wandborden, met daarop de wapens van P.C. Hooft en zijn vrouw Leonora Helleman, uit

omstreeks 1450 zijn aangebracht en die tijdens de reformatie zijn overgeschilderd. Tussen 1994 en 1999 vond een grote restauratie van de kerk plaats waarbij ze zijn gerestaureerd, maar door vocht en zout hebben ze nu al weer veel te lijden. Het orgel werd in 2010 gerestaureerd. Het was een feest om het orgel weer te zien en vooral te horen tijdens een concert op 14 januari 2011.

Ayla Blüm.

Bronnen:

- W. Cerutti: Muiden en haar middeleeuwse kerk, met bijdrage van K. Damman. Ed. Oresto 1975.
- Diverse publicaties van Historische kring Stad Muiden in samenwerking met Grote Kerk te Muiden.

De romaanse toren uit de twaalfde eeuw.

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF

www.gooienvechthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Onafhankelijkheidsfeesten 1914

Een aantal militairen poseert hier op het terrein bij de militaire loodsen in de buurt van de Huibert van Eijckenstraat, bij de Schapenmeent, tijdens de optocht bij de viering van de Onafhankelijkheidsfeesten 1814-1914 in Naarden. In de fotocollectie van het gemeentearchief bevinden zich vele prachtige foto's van deze feesten.

FOTO EN TEKST: GEMEENTEARCHIEF GOOISE MEREN EN HUIZEN